

Wyrok z dnia 5 kwietnia 2000 r.

II UKN 306/00

Przepis art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) nie jest podstawą prawną uwzględnienia jako okresów składkowych okresów pozostawania bez pracy przypadających po dniu 15 listopada 1991 r.

Przewodniczący SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Beata Gudowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2001 r. sprawy z wniosku Zenobii B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 20 lutego 1998 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w K. odmówił przyznania wnioskodawczynie Zenobii B. prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku wymaganego okresu zatrudnienia.

Odwołanie wnioskodawczynie od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 13 kwietnia 1999 r. [...]. Sąd ustalił, że wykazany dokumentami okres zatrudnienia wnioskodawczynie wynosi 31 lat, 9 miesięcy i 1 dzień. Żądanie doliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 11 września 1969 r. do 24 marca 1971 r. oraz od 25 marca 1974 r. do 31 marca 1974 r. nie może być uwzględnione, gdyż w tych okresach wnioskodawczynie nie pracowała stale w gospodarstwie rolnym rodziców, lecz zamieszkiwała wraz z mężem w innej miejscowości. Nie może być także doliczony okres pozostawania bez pracy od 1 kwietnia 1993 r. do 31 maja 1996 r., kiedy wnio-

skodawczyni była zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Nie jest to bowiem okres składkowy w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Wobec braku wymaganego dla kobiet 35 -letniego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni nie spełnia warunków do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz. 159).

W apelacji od tego wyroku wnioskodawczyni żądała przyznania prawa do wcześniejszej emerytury przy uwzględnieniu jako okresów zatrudnienia okresu pracy w gospodarstwie rolnym i okresu pozostawania bez pracy.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2000 r. [...] Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawczyni nie udowodniła okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Podzielił pogląd Sądu pierwszej instancji, że żądanie zaliczenia do okresu zatrudnienia okresu pozostawania bez pracy i bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych jest sprzeczne z przepisem powołanym w uzasadnieniu wyroku. Na poparcie tego stanowiska Sąd przytoczył uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1995 r., II UZP 21/95 (OSNAPiUS 1996 r. nr 8, poz.120)

Wyrok ten zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i wskazując jako podstawę kasacji naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 11 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i art. 2 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw a także art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25), wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji wnioskodawczyni podniosła, że dokonana przez oba Sądy interpretacja drugiego z powołanych przepisów jest nieprawidłowa, gdyż pomija regulację zawartą w pierwszym z tych przepisów, który uważa za okres równorzędny z okresem zatrudnienia okresu pozostawania bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, co oznacza, że ogranicza się do zbadania, czy naruszone zostały przepisy wskazane przez skarżącego przy przytoczeniu podstaw kasacji. Nie jest usprawiedliwioną podstawą kasacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, które nie miały i nie mogły mieć w sprawie zastosowania. Dwa pierwsze ze wskazanych przez wnioskodawczynię przepisów nie mogły być stosowane przy ocenie zasadności jej roszczeń.

Spełnienie warunków do wcześniejszej emerytury na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy ocenia się według stanu prawnego obowiązującego w dacie rozwiązania z pracownikiem stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury powstaje po ustaniu stosunku pracy jeżeli pracownik do daty rozwiązania stosunku pracy ma wymagany okres zatrudnienia wynoszący (dla kobiet) 35 lat. Okres zatrudnienia ustalany jest na podstawie przepisów obowiązujących w dacie rozwiązania stosunku pracy, a więc w tej sprawie w 1997 r.

Wskazany w kasacji przepis art. 11 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin przestał obowiązywać z dniem 15 listopada 1991 r., po wejściu w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw z mocy art. 45 ust. 1 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem przepisy dotychczasowe stosuje się tylko w takim zakresie, w jakim nie są sprzeczne z postanowieniami ustawy. Kwestia okresów uwzględnianych przy ustalaniu prawa do świadczeń i ich wysokości została uregulowana w ustawie całościowo w art. 2, 4 i 5, w związku z czym nie stosuje się zawartych w ustawie o z. e. p. regulacji dotyczących okresów zatrudnienia, równorzędnych z okresami zatrudnienia i zaliczalnych do okresów zatrudnienia. Przepis art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. nie mógł mieć w sprawie zastosowania wobec utraty mocy obowiązującej.

Z innych przyczyn nie mógł mieć w sprawie zastosowania przepis art. 2 ust. 2 pkt 6 ustawy rewaloryzacyjnej, a powołanie tego przepisu przez oba Sądy jako pod-

stawy prawnej rozstrzygnięcia było błędne. Przepis art. 2 ust. 2 nie jest bowiem podstawą prawną uwzględnienia jako okresów składkowych okresów pozostawania bez pracy, przypadających po dniu 15 listopada 1991 r. Stanowi on, że za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem wejścia w życie ustawy okresy wymienione w poszczególnych punktach, między innymi okresy pozostawania bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania. Żądanie uwzględnienia okresów składkowych przypadających po wejściu w życie ustawy może być oparte tylko na podstawie art. 2 ust. 1 lub na podstawie przepisów szczególnych. Okres pozostawania bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania nie jest wymieniony w art. 2 ust. 1 ustawy rewlozacyjnej. Natomiast przepis art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.) stanowi, że do okresów składkowych w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym wlicza się okresy pobierania zasiłków dla bezrobotnych z wyjątkiem okresów ich pobierania za czas udokumentowanej niezdolności do pracy, które wlicza się jako okresy nieskładkowe. Okresami składkowymi na podstawie tego przepisu są więc tylko okresy pobierania zasiłków dla bezrobotnych. Okres pozostawania bez pracy bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych nie może być uwzględniony przy ustalaniu okresów wymaganych do nabycia prawa do emerytury wobec braku podstawy prawnej.

Zarzut naruszenia przepisu art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników nie został w kasacji uzasadniony. W świetle ustaleń faktycznych, które nie mogą być kwestionowane wobec braku zarzutu, że zapadły z naruszeniem przepisów postępowania, wnioskodawczyni nie mogła być uznana za domownika rolnika w rozumieniu tego przepisu.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² KPC oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw.

=====